

ارزیابی میزان امنیت زنان در فضاهای عمومی کلانشهر مشهد (مطالعه موردی: محله سجاد)

دکتر اکبر حیدری تاشه کبود

استادیار جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

(Heydariakbar@um.ac.ir)

مهرنوش کامل فر

دانشجوی کارشناسی جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

(Mehrnoosh.kamelfar@um.ac.ir)

چکیده

امنیت از جمله ضروریات زندگی بشر محسوب می‌شود به طوری که از ابتدای تاریخ تاکنون بیش‌ترین زمان و هزینه در جوامع مختلف برای برقراری امنیت صرف شده است. امنیت مفهومی عینی و ملموس و احساس امنیت مفهومی ذهنی و غیرملموس است. رشد شهرنشینی، گسترش فضاهای شهری و به تبع آن پیچیده‌تر شدن روابط اجتماعی شهروندان، باعث شده است که مفهوم امنیت علاوه بر حالت فیزیکی آن، ابعاد مختلف اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و ... را در بر گرفته و همانگونه که با رشد فیزیکی شهرها، جرائم مختلف افزایش یافته است، پیچیده شدن فناوری و تقسیم کار اجتماعی، احساس امنیت و آسایش شهروندان نیز خدشه دار یا تضعیف گردد. زنان به عنوان سرمایه‌های انسانی هر جامعه‌ای نقش مؤثری در پیشبرد، تعالی و اهداف جامعه دارند. اما تحقق این مهم در عرصه اجتماعی مستلزم وجود امنیت در ابعاد مختلف است. زنان به علت موقعیت اجتماعی که در جوامع مختلف و به دلایل گوناگون پیدا کرده‌اند و همچنین ویژگی‌های فیزیولوژیک، زندگی اجتماعی‌شان به شدت وابسته به احساس امنیت آن‌ها است. پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی-تحلیلی می‌باشد؛ جمع‌آوری داده‌ها با استفاده از روش‌های اسنادی و میدانی برای گروه زنان در منطقه سجاد در شهر مشهد صورت گرفت. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که در بعد کیفیت قاپی و سرقت، میانگین به دست آمده برابر با ۲/۶۵، بعد سرقت منزل و خودرو ۲/۹۵، بعد تصادفات ۲/۴۰ و بعد نظارت سازمانی ۲/۸۰ می‌باشد. همچنین تحلیل آزمون T-Test حاکی از عدم وجود تفاوت معنادار بین میانگین ابعاد پژوهش می‌باشد.

واژگان کلیدی: امنیت زنان، ناامنی، فضاهای عمومی، شهر مشهد

مقدمه

فضاهای شهری بخشی از فضاهای عمومی در جوامع امروزی هستند که به نوعی تبلور ماهیت زندگی جمعی و محل زندگی جمعیتی که تحت عنوان شهروند می‌باشند شناخته می‌شوند و به عنوان مکانی هستند که محل گذران امور زندگی شهروندان است. این فضاها با ویژگی‌های متفاوت و متنوع اقتصادی، اجتماعی، جنسیتی، فرهنگی و ... نمایان می‌شوند که افراد ساکن در آن با حضور در این فضاها خواسته‌های خود را در جهت دستیابی به آرامش و آسایش محقق می‌سازند. از آنجایی که امروزه زندگی روزمره در این فضاها صورت می‌گیرد، عملکرد مناسب فضاهای شهری از منظرهای مختلف (سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و ...) برای تمامی اقشار گروه‌های جمعیتی به ویژه اقشار آسیب‌پذیر (زنان، کودکان و ...)، دارای اهمیت بسیار خواهد بود. در این میان یکی از مباحثی که همواره مورد توجه می‌باشد، توجه به امنیت در فضاهای عمومی می‌باشد که تضمین‌کننده کیفیت زندگی شهری است و بدون ارتقاء مؤثر و کارآمد آن، مؤلفه‌های امنیت شهری، بهبود کیفیت زندگی، افزایش رضایتمندی شهروندان و تحقق توسعه پایدار شهری در بستر شکل‌گیری سرمایه اجتماعی و مشارکت اجتماعی فراهم نمی‌شود. همانطور که اشاره شد، زنان به دلیل ویژگی‌های جسمی و روحی خاص خود نسبت به مردان احساس امنیت کم‌تری دارند و در معرض آسیب‌های بیش‌تری قرار می‌گیرند (دنیوی راد و خواجوی، ۱۳۹۳: ۲). احساس امنیت زنان تنها یک مقوله مربوط به زنان نیست، بلکه توجه به امنیت زنان در فضاهای شهری از جمله مباحثی است که همواره مورد توجه برنامه‌ریزان شهری، شهرسازان و معماران بوده و هرکدام کوشیده‌اند تا محیط مناسب و امنی را جهت حضور زنان در فضاهای شهر را فراهم نمایند، چراکه تأمین ایمنی و امنیت زنان در فضاهای عمومی، به میزان حضور آنان در فضا اثر می‌گذارد. افزایش احساس ناامنی در میان زنان در کلانشهرها بیانگر عدم تعامل و هم‌پیوندی میان متخصصان شهرسازی و فقدان برنامه‌ریزی کالبدی منسجم، و همچنین عدم توجه به الگوهای رفتاری گروه‌های مختلف زنان در فضاهای عمومی می‌باشد که سبب ایجاد مشکلات و عدم امنیت اجتماعی، می‌شود (چرمچی طوسی و همکاران، ۱۳۹۵: ۱). کیفیت زندگی به عنوان یک مفهوم و واقعیت چند وجهی (در ابعاد اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، کالبدی و جغرافیایی) وابسته به بهبود محیط زندگی فرد و ادراک از این بهبود است (ژیان پور و همکاران، ۱۳۹۵). امروزه با گسترش شهرها و پیچیدگی‌های خاصی که این مسئله به وجود می‌آورد (پاکزاد، ۱۳۹۰)، عوامل تأثیرگذار بر امنیت همچون افزایش جمعیت مناطق شهری، جدایی محلات از یکدیگر و محل سکونت نیز متنوع‌تر شده‌اند و در نتیجه عدم امکان ایجاد روابط پایدار می‌تواند امنیت افراد را تحت تأثیر قرار دهند (گلی، ۱۳۹۰)، به نحویکه احساس ناامنی و ترس از جرم در مناطق شهری کشور به دلیل نابهنجاری‌های اجتماعی در بستر آن‌ها به وقوع می‌پیوندد، به یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های شهروندان و مسئولان تبدیل شده است (احمدی و همکاران، ۱۳۸۸). مبحث امنیت که در ابعاد مختلف ذکر شده است، می‌تواند مفاهیمی مانند امنیت اقتصادی (بیکاری و شغل‌های کاذب) ذهنیت ناامنی در جامعه به ویژه ناامنی در خیابان‌ها و فضاهای عمومی، آسیب‌پذیری مسکن‌ها و سایر تهدیدها درباره سلامت شهروندان را تحت تأثیر قرار دهد (احمدی و اسمعیلی، ۱۳۸۹). امنیت و احساس امنیت دارای نقش اساسی در رضایتمندی شهروندان و مطلوبیت زندگی در قالب توسعه پایدار انسانی است و شاخصی جهت بهبود کیفیت زندگی شهروندان به شمار می‌آید (جعفری مهرآبادی و سجودی، ۱۳۹۴). همانطور که مازلو (۱۹۴۳) بیان می‌دارد؛ امنیت از جمله نیازهای مهم هر فرد می‌باشد و سایر نیازهای اولیه انسان (نیاز به محبت و تعلق داشتن، اعتماد به نفس و خودشکوفایی) را تحت الشعاع قرار می‌دهد (افشارکهن و رحیمی یزدی، ۱۳۹۰)، به طوریکه با زوال آن، آرامش خاطر انسان از بین می‌رود و تشویش، اضطراب و ناآرامی جای آن را می‌گیرد. در واقع مرتفع شدن بسیاری از نیازهای آدمی در گرو تأمین امنیت خواهد بود. آبراهام مازلو نیز در سلسله مراتب نیازها، احساس امنیت را بلافاصله پس از ارضای نیازهای اولیه قرار می‌دهد

و برای آن نقش اساسی قائل است (کاهه، ۱۳۸۴). طی دهه‌های اخیر، باتوجه به این‌که جامعه شهری رشد چشم‌گیری داشته؛ موضوع امنیت یکی از شاخصه‌های کیفی زندگی به شمار می‌آید و در کلانشهرها به دلیل تراکم بالای جمعیت، تحولات اجتماعی و اقتصادی اهمیت بسیار زیادی یافته است (احمدی و اسمعیلی، ۱۳۸۹). امنیت یکی از ابعاد مهم بهبود زندگی شهری محسوب می‌گردد که وجود آن برای شهروندان که بخش زیادی از زمان خود را در فضای عمومی شهری سپری می‌کنند اهمیت بسزایی دارد. بر اساس آنچه مطرح شد می‌توان بیان نمود که شهرها و محیط‌های شهری حجم وسیعی از جمعیت را در خود جای می‌دهند و اماکنی بالقوه و مستعد برای ایجاد رعب و آسیب‌پذیری هستند، چراکه این مکان‌ها از نظر ساختاری و کارکردی دارای نظام‌های پیچیده با اجزاء درونی بسیار مرتبط با هم می‌باشند (Dias, 2007). عواملی که موجب تهدید، کاهش یا حذف امنیت در شهرها می‌شوند، بی‌شمارند که از جمله آن عوامل می‌توان به عوامل فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و ... اشاره نمود (گلی و همکاران، ۱۳۹۴).

در این میان طبیعی است که تمام گروه‌ها به یک میزان از ناامنی حاکم بر جامعه آسیب نمی‌بینند بلکه گروه‌هایی خاص، از جمله زنان و کودکان که در برابر مردان به سبب دارا بودن ویژگی‌های خاص آسیب‌پذیرتر هستند، احساس امنیت کم‌تری دارند. احساس امنیت در فضای‌های عمومی تحت تأثیر درک افراد از میزان آسیب‌پذیری آنان در برابر دیگران و یا توان آنان در فرار از موقعیت‌های پر مخاطره و یا دفع آن است که هر دوی این عوامل در مردان بیش از زنان است (linch, 1993). در این میان پرداختن به مسائل اجتماعی زنان به عنوان سرمایه‌های انسانی، از ضروری‌ترین نیازهای جامعه امروز کشور است. چراکه مشارکت و حضور زنان در بخش‌های مختلف جامعه این ضرورت را بیش از پیش آشکار می‌سازد و از سوی دیگر، اهمیت مسئله امنیت در زندگی اجتماعی انسان‌ها به اندازه‌ای است که در صورت فقدان احساس امنیت، انسان‌ها در روابط اجتماعی خود با دیگران دچار شک و تردید می‌شوند و از برقراری روابط اجتماعی با دیگران پرهیز می‌کنند (ژیان پور و همکاران، ۱۳۹۵). در واقع فضاهای شهری در شهرهای بزرگ، اگرچه بسیار جذاب و خیره‌کننده است ولی درعین حال سرشار از ناامنی و هراس هستند و به همین دلیل اغلب فضاهای شهری، آن جاذبه‌ای که برای مردان دارند، برای زنان ندارند؛ چراکه زندگی در شهر برای زنان با آسایش و امنیت کافی همراه نمی‌باشد. در این راستا می‌توان عنوان نمود که یکی از عوامل مهم و پیش‌رانی که باعث می‌شود، زنان ساکن در نواحی شهری احساس کنند به حاشیه رانده شده‌اند و در تصمیم‌گیری‌های اجتماعی نقشی ندارند، نحوه کارکردهای اجتماعی فضاهای شهری است که تحرک‌پذیری زنان را محدود می‌کند و آنان را با ترس و ناامنی در برخورد با مسائل روبه‌رو می‌سازد (پوراحمد و همکاران، ۱۳۹۵). اهمیت بالای موضوع امنیت زنان در جامعه شهری از آنجایی است که زنان همواره نیمی از جمعیت جامعه را تشکیل می‌دهند و در سال‌های اخیر و به ویژه در کلانشهرها، حضور اجتماعی آن‌ها به صورت دنبال کردن تحصیلات عالی، اشتغال، مشارکت سیاسی و ... افزایش چشم‌گیری یافته است (قدرتی و روشندل، ۱۳۹۴).

امروزه زنان نیز همپای مردان به کار و فعالیت پرداخته و در زمان‌های بسیار، بیش‌تر وقت خویش را در خارج از خانه می‌گذرانند، در نتیجه امکان مواجهه با آسیب‌های اجتماعی از جمله عوامل ناامنی برای آنان افزایش یافته است. از این‌رو، چنین به نظر می‌رسد که بحث امنیت اجتماعی زنان بیش از پیش اهمیت یافته و به واسطه پایین بودن میزان امنیت زنان نسبت به مردان، امروزه جدی‌تر مورد بحث قرار می‌گیرد. بر اساس یافته‌های تحقیقات انجام‌شده، احساس ناامنی زنان معمولاً در کلانشهرها که حلقه تعاملات اجتماعی گسترده‌تر است نسبت به شهرهای کوچک‌تر که بافت‌های سنتی و هنجارهای اجتماعی محدودیت کافی را برای مقابله با ناامنی ایجاد می‌کند، محسوس‌تر جلوه می‌نماید (احمدی و اسمعیلی، ۱۳۸۹). در واقع فقدان امنیت فردی در این گروه از جامعه، باعث می‌شود احساس ناامنی درونی شکل گیرد، که این امر در ساختار کلانشهرهای جامعه باعث بروز پیامدهای آسیب‌شناختی اجتماعی و تقویت کاهش اعتماد و سرمایه اجتماعی در زندگی اجتماعی شهروندان بالاخص زنان نسبت به جامعه شده است (شربتیان، ۱۳۹۳). در نخستین برنامه‌ریزی‌های شهری در نیمه نخست قرن بیستم، شهرها براساس تفکیک کارکردها به شیوه سنتی مورد توجه قرار گرفته‌اند؛ یعنی زنان به حوزه خصوصی و مردان به حوزه عمومی تعلق داشته‌اند. این تفکیک با وجود افزایش شهرنشینی، توسعه شهرها و تغییرات همچنان باقی‌مانده و باعث ایجاد تناقضی شده است که نتیجه

آن ناامنی زنان در فضاهای شهری است. زندگی زنان در شهرها همواره تحت تأثیر نبود امنیت شهری واقعی یا بالقوه بوده و این امر مانع دیگری برای زنان است که نتوانند شهروندان فعال و همه جانبه باشند (پوراحمد و همکاران، ۱۳۹۵).

اولین گام برای دست یابی به عرصه عمومی که ضامن تحقق جامعه مدنی است، تشویق تمام اقشار مردم به حضور در فضای عمومی یا فراهم کردن دسترسی برابر به آن برای همه افراد و گروهها از جمله زنان است. امنیت عمومی زنان در محیطهای شهری از مهمترین شاخصهای زندگی اجتماعی است و فضای شهری امنی که امنیت و آسودگی خاطر را برای این گروه از جامعه فراهم آورد از جمله مهمترین ضروریات به حساب می آید (فروغ زاده و شریعتی مزینانی، ۱۳۹۴). یکی از مهمترین عوامل تهدیدکننده حضور شهروندان به خصوص زنان در فضاهای شهری، ترس از بزه دیدگی یا مورد تعرض رفتارهای غیرمردنی و هدف خشونت واقع شدن است. لذا تحقیق حاضر در پی پاسخگویی به این مسئله مهم است که میزان امنیت حضور زنان در فضاهای شهری را در منطقه بلوار سجاد مشهد مورد بحث و بررسی قرار دهد و مشخص دارد که مهمترین عوامل ایجاد ناامنی زنان در این محدوده کدام می باشد.

بر اساس یافته‌های به دست آمده باید عنوان نمود که مطالعات انجام شده در این حوزه از تنوع بالایی برخوردار است. به طوریکه می توان به انواع مقالات، کتابها و رسالهها اشاره نمود. از جمله کتابهای چاپ شده در این زمینه می توان به موارد زیر اشاره داشت.

جدول (۱) پیشینه تحقیق و مروری بر آثار پژوهش

نویسنده و سال	عنوان	نتیجه
پوراحمد و همکاران (۱۳۹۶)	ارزیابی احساس امنیت زنان در فضاهای شهری؛ مطالعه موردی: منطقه یک شهر اهواز	نتایج نشان می دهد شاخص های نظارت، اجتماعی، رفتاری، کالبدی، مبلمان، محیطی و دسترسی بر احساس امنیت زنان در منطقه یک شهر اهواز تأثیر می گذارند. ضریب مسیر در شاخص دسترسی ۰/۵۴۹، شاخص اجتماعی ۰/۵۵۸، شاخص کالبدی ۰/۶۱۱، شاخص مبلمان ۰/۲۸۴، شاخص محیطی ۰/۵۴۱، شاخص نظارتی ۰/۶۱۴ و شاخص رفتاری ۰/۴۴۳ به دست آمده است. شاخص نظارت بیشترین تأثیر را بر احساس امنیت زنان منطقه یک شهر اهواز دارد و بعد از آن به ترتیب شاخص کالبدی، شاخص اجتماعی، شاخص دسترسی، شاخص محیطی و شاخص رفتاری و در آخر شاخص مبلمان کمترین تأثیر را بر احساس امنیت زنان در منطقه یک شهر اهواز دارد.
سالاری پور و همکاران (۱۳۹۶)	ارزیابی تأثیر معیارهای محیطی بر امنیت محلات شهری، مطالعه موردی: محله زرجوب شهر رشت	نتایج این مرحله نشان می دهد که گلسار و زرجوب به ترتیب امن ترین و ناامن ترین محیطهای مسکونی در شهر رشت هستند. در گام دوم با استفاده از تکنیک AHP و نرم افزار Arc GIS به مقایسه این محلات بر اساس معیارهای محیطی تأثیر گذار بر وقوع جرم پرداخته شده است. نتایج در این مرحله نشان می دهد که زرجوب از لحاظ معیارهای محیطی تأثیر گذار بر امنیت دارای بدترین شرایط است. در نهایت با مشخص شدن نقاط ضعف این محدوده در مقایسه با سایر محلات راهکارهای لازم جهت ارتقاء شرایط محیطی ارائه گردیده است.
الماسی (۱۳۹۵)	بررسی عوامل مرتبط با احساس امنیت اجتماعی زنان (مورد مطالعه: زنان ساکن مجتمع های مسکونی مهرشهر ایلام)	نتایج تحلیل رگرسیونی چند متغیره نشان می دهد که متغیرهای میزان رضایت از عملکرد ناجا و سرمایه اجتماعی تقریباً ۳۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته یعنی احساس امنیت را تبیین نموده اند. در مجموع، ارزیابی یافته ها نشان می دهد که مدل پژوهش حاضر از قدرت تبیین و پیش بینی متوسطی برخوردار است.
صفایی پور و همکاران (۱۳۹۵)	بررسی احساس امنیت زنان در پارک های شهری با تأکید بر شاخص های	نتایج آماری آزمون ها نشان می دهد که متغیرهای نهادهای کنترل و نظارت و ویژگی های کالبدی داخل پارک و کاربری های اطراف پارک رابطه مثبت و مستقیم با احساس امنیت زنان دارند. تحلیل رگرسیون نیز نشان می دهد که به ترتیب متغیرهای نهادهای کنترل

<p>و نظارت، ویژگی‌های کالبدی داخل پارک و در نهایت، کاربری‌های اطراف، در تبیین میزان احساس امنیت زنان سهم عمده ای داشتند و مقدار تبیین به دست آمده نیز ۸۲ درصد است.</p>	<p>محیطی (کالبدی) و اجتماعی (نمونه موردی: شهر ایلام)</p>	
<p>بر اساس بررسی‌های صورت گرفته، محله مرکزی به عنوان یک محله کمابیش نوساز با توزیع متناسب کاربری اراضی، برخوردارترین محله شهر قدس و محله جنوب غربی با بافت آشفته و سکونت غالب مهاجران، محروم‌ترین محله از لحاظ شاخص‌های احساس امنیت، رتبه‌بندی شده‌اند.</p>	<p>تحلیل فضایی احساس امنیت در محلات مختلف شهری (مورد مطالعه: شهر قدس)</p>	<p>سلطانی و همکاران (۱۳۹۵)</p>
<p>بر اساس نتایج میزان احساس امنیت در شهر مشهد برای زنان با وضع مطلوب، فاصله ای چشم‌گیر و محسوس دارد. نکته حائز اهمیت در این میان سطح پایین احساس امنیت اخلاقی در جامعه مورد بررسی است. به لحاظ وضعیت احساس امنیت زنان در فضاهای عمومی نیز زیرگذرها و مسافربران شخصی، ناامن‌ترین موقعیت‌ها از نظر پاسخگویان بوده است. پارک‌ها و محدوده اطراف محل زندگی با میانگین نزدیک به هم در رده بعدی قرار می‌گیرند و اتوبوس، پل‌های عابر پیاده و تاکسی در مقایسه با فضاهای عمومی دیگر از نظر پاسخ-گویان از امنیت بیش‌تری برخوردار هستند.</p>	<p>بررسی احساس امنیت زنان در فضاهای عمومی شهر مشهد</p>	<p>فروغ زاده و مزیانی (۱۳۹۴)</p>
<p>در این پژوهش میانگین احساس امنیت زنان بر اساس طیف لیکرت در حدود ۲/۲۷ بوده که از میانگین نمره متوسط پایین‌تر است. بر اساس تحلیل رگرسیون چند متغیری با روش گام به گام مهم‌ترین عوامل مؤثر بر احساس امنیت زنان عبارتند از: استفاده از رسانه‌های جمعی، نگرش به پوشش، طراحی و برنامه‌ریزی شهری، نگرش فرد به خود، بوده و متغیرهای حمایت اجتماعی و امنیت اقتصادی رابطه معکوس با متغیر وابسته را دارند؛ در واقع این عوامل توانسته‌اند، ۵۵٪ واریانس متغیر وابسته پژوهش را تبیین کنند.</p>	<p>سنجش ابعاد اجتماعی و روانی احساس امنیت زنان کلانشهر مشهد و عوامل مؤثر بر آن</p>	<p>شربتیان (۱۳۹۳)</p>
<p>یافته‌های تحقیق حاکی از آن است که از میان عواملی چون: ویژگی‌های فردی، پایگاه اجتماعی-اقتصادی، تعلق مکانی و البته با تأکید بر مناطق بالا و پایین شهر؛ متغیرهای سن، محل تولد، وضعیت تأهل و سطح تحصیلات تأثیر معنی داری بر احساس امنیت زنان در فضاهای عمومی دارند. بدین معنی که زنان جوان‌تر، متولدین در شهرها، زنان متأهل و با تحصیلات بالاتر، در فضاهای عمومی، احساس امنیت بیش‌تری دارند. عوامل تأثیرگذار بر احساس امنیت زنان در سطح محله، سطح تحصیلات، احساس تعلق مکانی و منطقه سکونت زنان هستند. به عبارت دیگر زنان با تحصیلات کم‌تر، زنانی که احساس تعلق مکانی بیش‌تری دارند و زنانی که در محلات قدیمی‌تر زندگی می‌کنند، احساس امنیت بیش‌تری در محله دارند.</p>	<p>سکونتگاه‌های شهری و امنیت زنان در فضای عمومی مطالعه موردی: شهر سبزوار</p>	<p>قدرتی و روشندل (۱۳۹۵)</p>
<p>در فرآیند حاصل از پژوهش به این نتیجه دست‌یافته شد که عوامل محیطی مانند کاربری اراضی، تنوع کاربری‌های پیرامون و ساعت‌های فعالیت آن‌ها و نیز مجاورت‌های مکانی کاربری‌ها با افزایش حس امنیت زنان پاسخگو رابطه معناداری دارد. عوامل شخصی مانند سن، تحصیلات و مهاجرت تأثیر معناداری بر میزان احساس امنیت زنان نداشته است.</p>	<p>بررسی ارزیابی امنیت شهری در پارک‌های شهری برای زنان (مطالعه موردی: پارک‌های محلی منطقه ۱ شهر مشهد)</p>	<p>ایوانی و همکاران (۱۳۹۳)</p>
<p>در این پژوهش، بین میزان تنوع کاربری‌ها و فعالیت‌های شهری در فضای عمومی محدوده مطالعه، با افزایش میزان امنیت زنان رابطه ای مستقیم وجود دارد. همچنین با بررسی شاخص‌های پنج‌گانه در این مقاله، منطقه سجاد مشهد به عنوان یکی از مناطق امن شهری برای حضورپذیری بانوان بوده است.</p>	<p>بررسی شاخص‌های امنیت کالبدی به منظور حضور پذیری زنان در فضای</p>	<p>شبابی و همکاران (۱۳۹۳)</p>

	شهری (نمونه موردی: بلوار سجاد مشهد)	
نتایج مطالعه نشان داد که میزان احساس امنیت موجود در محدوده فضاهای شهری از عوامل بسیار تأثیر گذار بر حضور و مشارکت زنان می‌باشد و ایجاد فضاهای مطلوب، تأثیر عمیقی بر حیات شهری و زندگی شهروندان به‌خصوص زنان دارد که شهرداری‌ها باید در خلق فضاهای مناسب که امکان حضور تمام گروه‌ها و ایجاد شهر سالم را بوجود می‌آورند بکوشند.	بررسی نقش شهرداری زنجان در ارتقاء امنیت زنان در عرصه عمومی	اصفهانی (۱۳۹۲)
نتایج حاصل شد که زنان افغان در مشهد قربانی انواع جرائم می‌باشند؛ حال آنکه از پربسامدترین جرائم علیه آن‌ها می‌توان به انواع مزاحمت‌های خیابانی، توهین و فحاشی، انواع تعرضات جنسی و آزارهای همسر اشاره کرد. قابل ذکر است که این گروه از زنان به دلیل جنسیت خود نیز در جرائمی نظیر: مزاحمت‌های خیابانی، تعرضات جنسی و خشونت همسران موارد بالایی از بزه دیدگی را تجربه کرده‌اند. همچنین آن‌ها به دلیل مهاجر بودن، در جرم توهین و فحاشی بزه دیدگی بیش‌تری را به نسبت گروه کنترل اعلام داشتند.	گونه‌شناسی بزه دیدگی زنان مهاجر افغان در مشهد	مالدار (۱۳۹۴)
این پروژه علمی با هدف پیش‌گیری از این جرم در ۴ منطقه شهر مشهد پیش‌بینی شده است و می‌کوشد تا با نگاهی به سیاست جنایی ایران، راهبردهای نوینی را در جهت پیش‌گیری وضعی، اجتماعی، گونه‌ها، زمینه‌ها، پیامدهای بروز مزاحمت و راهکارهای آن کشف و دسته‌ای از فنون و ابزار را مهیا نماید که بایستی هر نظام پیش‌گیری توانایی آن را داشته باشد تا این پدیده ناپهنجار اجتماعی را به طور موفقیت آمیزی مهار کند.	گونه‌شناسی مزاحمت بانوان و سیاست جنایی ایران در قبال آن	مصدق عنبران (۱۳۹۳)
یافته‌ها نشان می‌دهد که علی‌رغم مطالعات پیشین، بین الگوهای توزیع جرم و ترکیب‌های خاص خیابان‌بندی ارتباطی وجود ندارد. همچنین رابطه‌ای بین میزان یکپارچگی ساکنین در مناطق شهری و وقوع جرم یافت نشده است.	امنیت شهری و رفتار فضایی: تجزیه و تحلیل نحوی و ادراکی منطقه مرکزی پورتو آلگره	دیس لای ^۱ و همکاران (۱۳۸۵)

روش تحقیق

روش شناسی

پژوهش حاضر به لحاظ هدف، کاربردی و از نظر روش، توصیفی-تحلیلی می‌باشد؛ جمع‌آوری داده‌ها با استفاده از روش‌های اسنادی و میدانی برای گروه زنان در منطقه سجاد در شهر مشهد صورت گرفت. در ابتدا به بررسی و استخراج موضوعی در زمینه امنیت زنان و شاخص‌های آن پرداخته شده است. شاخص‌ها و متغیرهای تحقیق باتوجه به مبانی نظری و مرور مطالعات پیشین و همچنین مطالعات اکتشافی (مصاحبه با اساتید صاحب نظران و مصاحبه با زنان در منطقه مورد مطالعه) تدوین گردیده است و در نهایت بر اساس این شاخص‌ها پرسشنامه‌ای در قالب طیف پنج گزینه‌ای لیکرت و سؤالات باز در مقیاس فاصله‌ای و نسبی تدوین گردید و بر اساس آن اطلاعات مورد نیاز بر اساس واحد تحلیل محدوده شهری مورد مطالعه در بین زنان به طور تصادفی جمع‌آوری شد. لذا باتوجه به شاخص‌های به‌دست آمده پرسشنامه‌ای طراحی گردید و یافته‌های به‌دست آمده مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. همچنین به منظور بررسی پایایی ابزار جمع‌آوری اطلاعات، از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد که نتایج نشان می‌دهد، میزان آلفای به دست آمده برابر با ۰/۹۷ است که در بهترین وضعیت ممکن قرار دارد. در ادامه به جدول شاخص‌ها و متغیرهای مورد استفاده در تحقیق اشاره گردیده است.

جدول (۲) شاخص‌ها و متغیرهای تحقیق

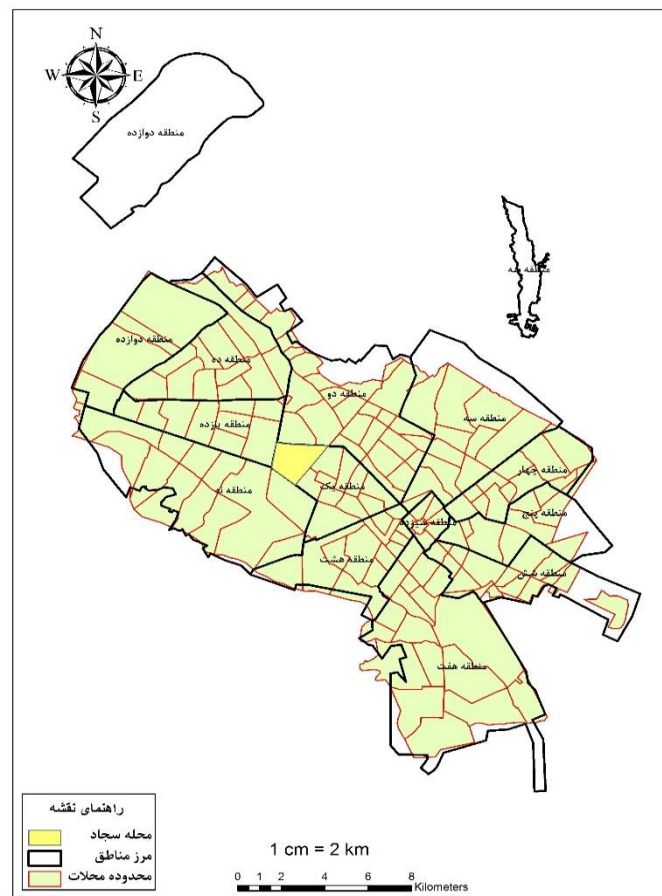
ابعاد	تعریف نظری	گویه
کیف قاپی و سرقت	احساس ایمنی یا عدم تهدید نسبت به حق مالکیت فرد بر اموال و دارایی‌های خویش	احتمال وقوع کیف قاپی
		احتمال وقوع سرقت موبایل
		احتمال وقوع سرقت در فضاهای عمومی
		احتمال وقوع سرقت مسلحانه
		احتمال وقوع سرقت تأسیسات مورد استفاده در فضاهای عمومی
		سرقت به شیوه فریب دهنده
سرقت منزل و خودرو	احساس ایمنی یا عدم تهدید نسبت به سلامت بدن یا صیانت نفس	احتمال آمدن دزد به منزل
		سرقت از لوازم منزل توسط افراد مأمورنما(کنتوری و ...)
		سرقت خودرو
		سرقت لوازم داخل خودرو
		سرقت خودرو توسط افراد مأمورنما
تصادفات	احساس ایمنی یا عدم تهدید نسبت به حیثیت فردی و خانوادگی	آسیب ناشی از تصادف
		احتمال مورد حمله قرار گرفتن در زیرگذرها
		نقش فرم نامعتبر معابر در افزایش تصادفات
		اطلاعات محیطی گمراه کننده
		احتمال مورد حمله قرار گرفتن در معابر عمومی
		وجود کننده کاری‌های مزاحم شهرداری
نظارت سازمان‌های ذیربط	احساس امنیت به وسیله فضاهای موجود شهری	فقدان نظارت شهرداری بر امنیت محله
		عدم وجود دوربین‌های مداربسته و نقش آن در افزایش ناامنی
		دسترسی نامناسب به مراکز انتظامی
		وجود موانع مزاحمت کننده دید (مثل درخت، نرده و ...)
		احتمال عدم حضور به موقع عوامل انتظامی در مواقع بحران
		کمبود نیروهای گشتی
		فرم نامناسب فضا و نقش آن در افزایش ناامنی
		وجود کاربری‌های مزاحم در سطح محله(کافه‌ها و محل‌های جمع شدن افراد شرور)
		عدم توجه کافی به روشنایی معابر

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۷.

محدوده مورد مطالعه

شهر مشهد از نظر موقعیت ریاضی در عرض ۳۵ درجه و ۴۳ دقیقه تا ۳۷ درجه و ۷ دقیقه شمالی و طول ۵۹ درجه و ۳ دقیقه تا ۶۰ درجه و ۳۸ دقیقه شرقی واقع شده است. و ارتفاع آن از سطح دریا ۹۷۰ متر و فاصله هوایی آن تا تهران ۷۵۰ کیلومتر است و از شمال به شهرستان کلات، از شمال غربی به درگز، از غرب به چناران و نیشابور و از شرق به سرخس و تربت جام محدود می‌شود. در زمینه ویژگی‌های انسانی، مسائل جمعیتی و رشد فیزیکی شهر مشهد می‌شود گفت که کلانشهر مشهد، از جمله شهرهایی بوده است که رشد فزاینده و سریع جمعیتی را تجربه کرده است. شهر مشهد به عنوان دومین کلانشهر کشور

در سال ۱۳۹۰، دارای مناطق سیزده گانه شهرداری و با مساحتی ۲۸۸۶۶۴۴۵۷ متر مربع و جمعیتی بالغ بر ۲۷۶۶۲۵۷ نفر است که متوسط رشد سالانه از سال ۹۰ تا ۹۵ معادل ۱/۹ درصد اعلام شده است.

شکل (۱) محدوده مورد مطالعه

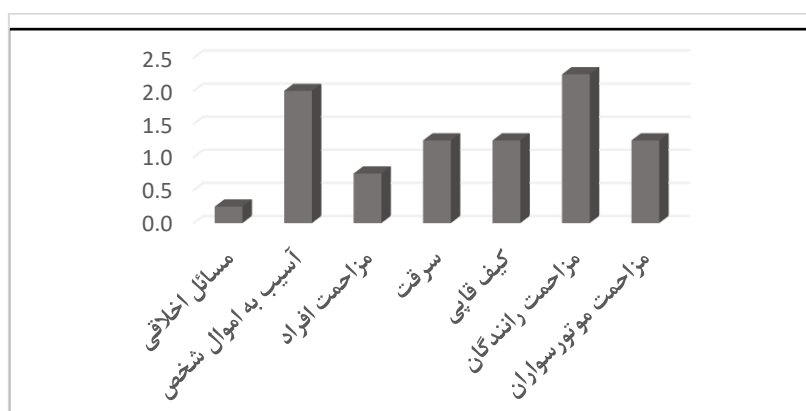
یافته‌های تحقیق

بررسی داده‌های توصیفی نشان داد که بیش‌ترین فراوانی پاسخگویان در گروه سنی ۲۰ تا ۳۰ سال با مقدار درصد ۴۵ و پس از آن گروه سنی ۳۰ تا ۴۰ سال با میزان ۳۰ درصد و پس از آن گروه سنی ۴۰ تا ۵۰ سال با میزان ۲۰ درصد می‌باشد. همچنین بر اساس اطلاعات به دست آمده بر مبنای تعداد اعضای خانوار مشخص گردید که بیش‌ترین مقدار آن به گروه ۳ الی ۵ نفر با میزان ۵۷ درصد از کل نمونه آماری و کم‌ترین آن به گروه ۷ نفر و بیش‌تر با مقدار ۵ درصد از کل را تشکیل می‌دهند. از نظر وضعیت تحصیلات نیز در ۴ دسته زیر دیپلم، دیپلم، لیسانس و فوق لیسانس و بالاتر محاسبه گردید که نتایج نشان داد بیش‌ترین مقدار به گروه دیپلم و با مقدار ۴۲/۵ درصد و کم‌ترین آن به گروه تحصیلی زیر دیپلم و با مقدار ۵ درصد اختصاص پیدا کرده است. در بررسی وضعیت اشتغال در محدوده مورد مطالعه مشخص شد که زنان خانه‌دار با مقدار ۴۷/۵ درصد، کارمند دولتی با ۱۵ درصد، کارمند بخش خصوصی با ۷/۵ درصد و مشاغل آزاد ۳۰ درصد از پاسخگویان را به خود اختصاص داده‌اند. در ادامه نوع ناامنی‌های به وجود آمده در قالب (مزاحمت موتورسواران، مزاحمت رانندگان، کیف قاپی، سرقت، مزاحمت افراد، آسیب به اموال شخص و مسائل اخلاقی) مورد آزمون قرار گرفت و نتایج نشان داد که بیش‌ترین آن به مورد مزاحمت از سوی رانندگان با مقدار ۲۲/۵ درصد و پس از آن آسیب رسانی به اموال شخصی با مقدار ۲۰/۵ درصد و کم‌ترین آن به بروز مسائل اخلاقی با مقدار ۲/۵ درصد تعلق پیدا کرده است.

جدول (۳) مصادیق ناامنی

درصد	فراوانی	موارد ناامنی
۱۲/۵	۵	مزاحمت موتورسواران
۲۲/۵	۹	مزاحمت رانندگان
۱۲/۵	۵	کیف‌قاپی
۱۲/۵	۵	سرقت
۷/۵	۳	مزاحمت افراد
۲۰/۵	۸	آسیب به اموال شخص
۲/۵	۱	مسائل اخلاقی
۱۰	۴	بی‌پاسخ
۱۰۰	۴۰	جمع نهایی

شکل (۲) مصادیق ناامنی

میانگین شاخص‌های تحقیق

در ادامه به منظور مشخص شدن میانگین هر یک از مؤلفه‌های تحقیق، به تفکیک ابعاد و شاخص‌های تحقیق، بر طبق طیف پنج گزینه‌ای لیکرت (خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد) محاسبه شده است. همانطور که نتایج به دست آمده نشان می‌دهد، بیش‌ترین میانگین به دست آمده در بعد کیف‌قاپی و سرقت به شاخص احتمال وقوع سرقت موبایل با مقدار ۳/۳۵ و کم‌ترین آن به احتمال وقوع سرقت تأسیسات مورد استفاده در فضاهای عمومی با مقدار ۲/۲۵، بیش‌ترین مقدار میانگین در بعد سرقت منزل و خودرو به شاخص سرقت خودرو توسط افراد مأمور نما با مقدار ۲/۹۳ و کم‌ترین آن به احتمال وقوع سرقت تأسیسات مورد استفاده در فضاهای عمومی با مقدار ۲/۲۵، و بیش‌ترین مقدار میانگین در بعد تصادفات به شاخص احتمال مورد حمله قرار گرفتن در معابر عمومی با مقدار ۳ و کم‌ترین آن به شاخص اطلاعات محیطی گمراه کننده با مقدار ۱/۷۸ و در نهایت در بعد نظارت سازمان‌های ذیربط بیش‌ترین مقدار میانگین به شاخص کمبود نیروهای گشتی با مقدار ۳/۳۰ و کم‌ترین آن به شاخص وجود موانع مزاحمت کننده دید مثل درخت، نرده و ... با مقدار ۲/۲۸ تعلق پیدا کرده است.

جدول (۴) محاسبه میانگین هر یک از شاخص‌های پژوهش

انحراف معیار	میانگین	شاخص‌ها	ابعاد
۰/۹۱	۳/۱۳	احتمال وقوع کیف‌قاپی	کیف‌قاپی و سرقت
۰/۹۲	۳/۳۵	احتمال وقوع سرقت موبایل	
۱/۱۰	۲/۹۰	احتمال وقوع سرقت در فضاهای عمومی	

۱/۰۶	۱/۹۰	احتمال وقوع سرقت مسلحانه	احتمال وقوع سرقت
۰/۸۷	۲/۲۵	احتمال وقوع سرقت تأسیسات مورد استفاده در فضاهای عمومی	
۰/۹۳	۲/۳۸	سرقت به شیوه فریب دهنده	
۰/۸۲	۲/۷۳	احتمال آمدن دزد به منزل	سرقت منزل و خودرو
۰/۹۲	۲/۳۵	سرقت از لوازم منزل توسط افراد مأورنما(کنتوری و ...)	
۰/۸۰	۳/۳۳	سرقت خودرو	
۰/۹۶	۳/۴۳	سرقت لوازم داخل خودرو	
۱/۱۲	۲/۹۳	سرقت خودرو توسط افراد مأورنما	
۰/۹۳	۲/۳۵	آسیب ناشی از تصادف	تصادفات
۰/۷۰	۲/۷۵	احتمال مورد حمله قرار گرفتن در زیرگذرها	
۰/۸۸	۲/۲۸	نقش فرم نامعتبر معابر در افزایش تصادفات	
۰/۸۹	۱/۷۸	اطلاعات محیطی گمراه کننده	
۱/۱۲	۳/۰۰	احتمال مورد حمله قرار گرفتن در معابر عمومی	
۰/۹۶	۲/۲۸	وجود کننده کاری‌های مزاحم شهرداری	نظارت سازمان های ذیربط
۰/۹۳	۲/۵۵	فقدان نظارت شهرداری بر امنیت محله	
۰/۸۹	۳/۲۸	عدم وجود دوربین‌های مداربسته و نقش آن در افزایش ناامنی	
۰/۱۲	۳/۰۸	دسترسی نامناسب به مراکز انتظامی	
۰/۰۶	۲/۲۸	وجود موانع مزاحمت کننده دید مثل درخت، نرده و ...	
۱/۱۳	۳/۱۰	احتمال عدم حضور به موقع عوامل انتظامی در مواقع بحران	
۰/۵۰	۳/۳۰	کمبود نیروهای گشتی	
۰/۱۵	۲/۳۰	فرم نامناسب فضا و نقش آن در افزایش ناامنی	
۰/۹۷	۲/۳۲	وجود کاربری‌های مزاحم در سطح محله(کافه ها و محل های جمع شدن افراد شرور)	
۱/۰۸	۲/۹۵	عدم توجه کافی به روشنایی معابر	

در جدول زیر میانگین هر یک از ابعاد تحقیق بر اساس طیف پنج گزینه‌ای لیکرت محاسبه شده است. داده‌های به دست آمده نشان می‌دهد که در بعد کیفیت قاپی و سرقت، میانگین برابر با ۲/۶۵، بعد سرقت منزل و خودرو ۲/۹۵، بعد تصادفات ۲/۴۰ و بعد نظارت سازمانی ۲/۸۰ می‌باشد. اطلاعات تکمیلی این بخش در جدول زیر نمایش داده شده است.

جدول شماره (۵) میانگین هر یک از ابعاد تحقیق

انحراف از معیار	میانگین	ابعاد
۰/۵۶	۲/۶۵	کیف قاپی و سرقت
۰/۵۱	۲/۹۵	سرقت منزل و خودرو
۰/۴۱	۲/۴۰	تصادفات
۰/۵۸	۲/۸۰	نظارت سازمانی

تحلیل آزمون T (تی تک نمونه ای)

در ادامه به منظور بررسی و تحلیل تفاوت بین میانگین‌های به دست آمده در هر کدام از ابعاد مختلف امنیت زنان در محدوده مورد مطالعه، از آزمون تی تک نمونه ای (T-Test) استفاده گردیده است.

بررسی تفاوت میانگین‌ها در بعد کیفیت قاپی و سرقت

در ادامه به منظور سنجش تفاوت میانگین‌های تحقیق در بعد کیفیت قاپی و سرقت و محاسبه اینکه آیا بین میانگین بدست آمده تفاوت معناداری وجود دارد یاخیر از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده گردید. همانطور که داده‌های جدول زیر نشان می‌دهد،

سطح معناداری به دست آمده برای تمام گویه‌ها در سطح اطمینان ۹۵ درصد کم‌تر از ۰/۰۰۵ می‌باشد، که فرض تحقیق را مبنی بر وجود تفاوت معنادار بین میانگین‌های تحقیق می‌باشد. همچنین بررسی ستون فاصله از سطح اطمینان ۹۵ درصد پایین‌ترین و بالاترین مقدار تفاوت را از میانگین نرمال نشان می‌دهد که دلیلی بر وجود تفاوت خواهد بود.

جدول (۶) بررسی تفاوت میانگین‌ها در بعد کیف قاپی و سرقت

فاصله از سطح اطمینان ۹۵ درصد	اختلاف میانگین‌ها		سطح معناداری	آماره t	گویه‌ها	بعد
	سطح پایین	سطح بالا				
۳/۴۱	۲/۸۳	۳/۱۲	۰/۰۰	۲۱/۶۹	احتمال وقوع کیف قاپی	کیف قاپی و سرقت
۳/۶۴	۳/۰۵	۳/۳۵	۰/۰۰	۲۲/۶۲	احتمال وقوع سرقت موبایل	
۳/۲۱	۳/۱۲	۲/۹۰	۰/۰۰	۱۶/۶۰	احتمال وقوع سرقت در فضاهای عمومی	
۲/۲۳	۲/۲۳	۱/۹۰	۰/۰۰	۱۱/۳۶	احتمال وقوع سرقت مسلحانه	
۲/۵۷	۲/۵۲	۲/۲۵	۰/۰۰	۱۶/۳۶	احتمال وقوع سرقت تأسیسات مورد استفاده در فضاهای عمومی	
۲/۶۷	۲/۶۷	۲/۳۷	۰/۰۰	۱۶/۲۳	سرقت به شیوه فریب دهنده	

بررسی تفاوت میانگین‌ها در بعد سرقت خودرو و منزل

در ادامه به منظور سنجش تفاوت میانگین‌های تحقیق در بعد سرقت خودرو و منزل و محاسبه اینکه آیا بین میانگین بدست آمده تفاوت معناداری وجود دارد یا خیر از آزمون تی تک نمونه ای استفاده گردید. همانطور که داده‌های جدول زیر نشان می‌دهد، سطح معناداری به دست آمده برای تمام گویه‌ها در سطح اطمینان ۹۵ درصد کم‌تر از ۰/۰۰۵ می‌باشد، که فرض تحقیق را مبنی بر وجود تفاوت معنادار بین میانگین‌های تحقیق می‌باشد. همچنین بررسی ستون فاصله از سطح اطمینان ۹۵ درصد پایین‌ترین و بالاترین مقدار تفاوت را از میانگین نرمال نشان می‌دهد که دلیلی بر وجود تفاوت خواهد بود.

جدول (۷) بررسی تفاوت میانگین‌ها در بعد سرقت خودرو و منزل

فاصله از سطح اطمینان ۹۵ درصد	اختلاف میانگین‌ها		سطح معناداری	آماره t	گویه‌ها	بعد
	سطح پایین	سطح بالا				
۲/۹۸	۲/۴۶	۲/۷۲	۰/۰۰	۲۱/۱۱	احتمال آمدن دزد به منزل	سرقت منزل و خودرو
۲/۶۴	۲/۰۵	۲/۳۵	۰/۰۰	۱۶/۱۳	سرقت از لوازم منزل توسط افراد مأمور نما(کنتوری و ...)	
۳/۵۷	۳/۰۶	۳/۳۲	۰/۰۰	۲۶/۳۸	سرقت خودرو	
۲/۷۳	۳/۱۱	۳/۴۲	۰/۰۰	۲۲/۶۱	سرقت لوازم داخل خودرو	
۳/۲۸	۲/۵۶	۲/۹۲	۰/۰۰	۱۶/۵۴	سرقت خودرو توسط افراد مأمور نما	

بررسی تفاوت میانگین‌ها در بعد تصادفات

در ادامه به منظور سنجش تفاوت میانگین‌های تحقیق در بعد تصادفات و محاسبه اینکه آیا بین میانگین بدست آمده تفاوت معناداری وجود دارد یا خیر از آزمون تی تک نمونه ای استفاده گردید. همانطور که داده‌های جدول زیر نشان می‌دهد، سطح معناداری به دست آمده برای تمام گویه‌ها در سطح اطمینان ۹۵ درصد کم‌تر از ۰/۰۰۵ می‌باشد، که فرض تحقیق را مبنی بر وجود تفاوت معنادار بین میانگین‌های تحقیق می‌باشد. همچنین بررسی ستون فاصله از سطح اطمینان ۹۵ درصد پایین‌ترین و بالاترین مقدار تفاوت را از میانگین نرمال نشان می‌دهد که دلیلی بر وجود تفاوت خواهد بود.

جدول (۸) بررسی تفاوت میانگین‌ها در بعد تصادفات

فاصله از سطح اطمینان ۹۵ درصد	اختلاف میانگین‌ها	سطح معناداری	آماره t	گویه‌ها	بعد
۲/۶۱	۲/۰۸	۲/۳۵	۰/۰۰	۱۷/۸۳	آسیب ناشی از تصادف
۳/۰۳	۲/۴۶	۲/۷۵	۰/۰۰	۱۹/۳۵	احتمال مورد حمله قرار گرفتن در زیرگذرها
۲/۵۵	۱/۹۹	۲/۲۷	۰/۰۰	۱۶/۴۱	نقش فرم نامعتبر معابر در افزایش تصادفات
۲/۰۶	۱/۴۹	۳/۷۷	۰/۰۰	۱۲/۵۹	اطلاعات محیطی گمراه کننده
۲/۳۶	۲/۶۳	۳/۰۰	۰/۰۰	۱۶/۴۳	احتمال مورد حمله قرار گرفتن در معابر عمومی
۲/۵۶	۱/۹۶	۲/۲۷	۰/۰۰	۱۴/۵۸	وجود کنده کاری‌های مزاحم شهرداری

بررسی تفاوت میانگین‌ها در بعد نظارت سازمان‌های ذیربط

در ادامه به منظور سنجش تفاوت میانگین‌های تحقیق در بعد نظارت سازمان‌های ذیربط و محاسبه اینکه آیا بین میانگین بدست آمده تفاوت معناداری وجود دارد یا خیر از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده گردید. همانطور که داده‌های جدول زیر نشان می‌دهد، سطح معناداری به دست آمده برای تمام گویه‌ها در سطح اطمینان ۹۵ درصد کم‌تر از ۰/۰۰۵ می‌باشد، که فرض تحقیق را مبنی بر وجود تفاوت معنادار بین میانگین‌های تحقیق می‌باشد. همچنین بررسی ستون فاصله از سطح اطمینان ۹۵ درصد پایین‌ترین و بالاترین مقدار تفاوت را از میانگین نرمال نشان می‌دهد که دلیلی بر وجود تفاوت خواهد بود.

جدول (۹) بررسی تفاوت میانگین‌ها در بعد نظارت سازمان‌های ذیربط

فاصله از سطح اطمینان ۹۵ درصد	اختلاف میانگین‌ها	سطح معناداری	آماره t	گویه‌ها	بعد
۲/۸۴	۲/۲۵	۲/۵۵	۰/۰۰	۱۷/۲۹	فقدان نظارت شهرداری بر امنیت محله
۳/۵۶	۲/۹۹	۳/۲۸	۰/۰۰	۲۳/۱۰	عدم وجود دوربین‌های مداربسته و نقش آن در افزایش ناامنی
۳/۴۳	۲/۷۱	۳/۰۷	۰/۰۰	۱۷/۳۹	دسترسی نامناسب به مراکز انتظامی
۲/۶۱	۱/۹۳	۲/۲۷	۰/۰۰	۱۴/۵۵	وجود موانع مزاحمت کننده دید مثل درخت، نرده و ...
۳/۴۶	۲/۷۳	۳/۱۰	۰/۰۰	۱۷/۳۸	احتمال عدم حضور به موقع عوامل انتظامی در مواقع بحران
۳/۶۰	۲/۹۹	۲/۳۰	۰/۰۰	۲۲/۵۰	کمبود نیروهای گشتی
۳/۶۶	۱/۹۳	۳/۳۰	۰/۰۰	۱۲/۷۹	فرم نامناسب فضا و نقش آن در افزایش ناامنی
۳/۶۰	۱/۹۹	۳/۳۰	۰/۰۰	۱۵/۰۵	وجود کاربری‌های مزاحم در سطح محله (کافه‌ها و محل‌های جمع شدن افراد شرور)
۲/۹۹	۲/۶۰	۲/۹۰	۰/۰۰	۱۷/۱۹	عدم توجه کافی به روشنایی معابر

بحث و نتیجه گیری

به منظور مشخص شدن میانگین هر یک از مؤلفه‌های تحقیق، به تفکیک ابعاد و شاخص‌های تحقیق، بر طبق طیف پنج گزینه-ای لیکرت (خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد) محاسبه شده است. همانطور که نتایج به دست آمده نشان داد، بیش‌ترین میانگین به دست آمده در بعد کیف قاپی و سرقت به شاخص احتمال وقوع سرقت موبایل با مقدار ۳/۳۵ و کم‌ترین آن به احتمال

وقوع سرقت تأسیسات مورد استفاده در فضاهای عمومی بامقدار ۲/۲۵، بیش‌ترین مقدار میانگین در بعد سرقت منزل و خودرو به شاخص سرقت خودرو توسط افراد مأمور نما بامقدار ۲/۹۳ و کم‌ترین آن به احتمال وقوع سرقت تأسیسات مورد استفاده در فضاهای عمومی بامقدار ۲/۲۵، و بیش‌ترین مقدار میانگین در بعد تصادفات به شاخص احتمال مورد حمله قرار گرفتن در معابر عمومی بامقدار ۳ و کم‌ترین آن به شاخص اطلاعات محیطی گمراه کننده با مقدار ۱/۷۸ و در نهایت در بعد نظارت سازمان‌های ذیربط بیش‌ترین مقدار میانگین به شاخص کمبود نیروهای گشتی بامقدار ۳/۳۰ و کم‌ترین آن به شاخص وجود موانع مزاحمت کننده دید مثل درخت، نرده و ... با مقدار ۲/۲۸ تعلق پیدا کرده است. همچنین بر اساس نتایج به دست آمده از آزمون تی تک نمونه‌ای مشخص گردید که میزان معناداری در شاخص‌های پژوهش کم‌تر از سطح معناداری ۰/۰۰۵ می‌باشد که نشان از عدم وجود تفاوت معنادار بین شاخص‌های تحقیق دارد.

پیشنهادهات

همچنین به منظور افزایش میزان امنیت زنان در محله سجاد بر اساس یافته‌های به دست آمده پیشنهادهاتی به شرح زیر ارائه شده است:

- افزایش میزان هماهنگی بین سازمان‌های تأمین کننده امنیت
- افزایش توجه به روشنایی معابر
- نصب دوربین در نواحی حساس که از نظر امنیتی دچار چالش هستند
- بهبود روشنایی معابر در سطح منطقه
- آموزش فرهنگ شهروندی در خصوص افزایش امنیت

منابع

- احمدی، یعقوب، اسمعیلی، عطاء(۱۳۸۹)، سنجش احساس امنیت زنان مبتنی بر عوامل چند بعدی و میان رشته‌ای در شهر مشهد، جامعه شناسی کاربردی، سال بیست و یکم، شماره دوم، صفحات ۱۹۰-۱۶۹.
- احمدی، یعوب، اسماعیلی، عطا(۱۳۸۹)، سنجش احساس امنیت زنان مبتنی بر عوامل چند بعدی و میان رشته‌ای در شهر مشهد، فصلنامه جامعه شناسی کاربردی، شماره دوم.
- اسمعیلی، عطاء(۱۳۸۶)، بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی زنان شهر مشهد در سال ۱۳۸۵ و عوامل مؤثر بر آن، پایان نامه جهت اخذ مدرک کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد.
- اصفهانی، فرناز(۱۳۹۲)، بررسی نقش شهرداری زنجان در ارتقاء امنیت زنان در عرصه عمومی، پایان نامه جهت اخذ مدرک کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد.
- افشارکهن، جواد؛ رحیقی یزدی، محمد(۱۳۹۰)، تاثیر عوامل محیطی و اجتماعی بر احساس امنیت شهری (مورد مطالعه: محلات منتخب شهر یزد)، مطالعات جامعه شناسی شهری، شماره ۸، صفحات ۷۸-۵۸.
- الماسی، مسعود(۱۳۹۵)، بررسی عوامل مرتبط با احساس امنیت اجتماعی زنان (مورد مطالعه: زنان ساکن مجتمع‌های مسکونی مهرشهر ایلام)، مطالعات زنان، دوره ۱۴، شماره ۱، صفحات ۱۲۷-۱۰۳.
- ایوانی، هادی، خیرآبادی، فهیمه، سمیرا، رحیم آبادی(۱۳۹۳)، بررسی ارزیابی امنیت شهری در پارکهای شهری برای زنان مطالعه موردی پارکهای محلی منطقه ۱ شهر مشهد، اولین کنفرانس ملی شهرسازی، مدیریت شهری و توسعه پایدار، تهران، موسسه ایرانیان، انجمن معماری ایران.
- پاکزاد، جهانشاه، فرید طهرانی، سایه(۱۳۹۰)، ترس در فضای شهری، تهران.
- پوراحمد، احمد، آروین، محمود، رحیم پور، نگار(۱۳۹۵)، ارزیابی احساس امنیت زنان در فضاهای شهری (مطالعه موردی: منطقه یک شهر اهواز)، فصلنامه مطالعات شهری، شماره ۲۳، صفحات ۶۰-۵۳.

- جعفری مهرآبادی، مریم، سجودی، مریم (۱۳۹۴)، بررسی امنیت زنان در فضاهای شهری (مطالعه موردی: پل‌های عابر پیاده رشت)، پژوهش‌های جغرافیای انتظامی، سال سوم، شماره ۱۰، صفحات ۸۶-۶۱.
- دنیوی راد، مریم، خواجوی، محبوبه (۱۳۹۳)، سنجش عوامل مؤثر بر حضور پذیری زنان در فضای شهری (پارک رسالت مشهد)، ششمین کنفرانس ملی برنامه‌ریزی و مدیریت شهری با تأکید بر مؤلفه‌های شهر اسلامی، مشهد، شورای اسلامی شهر مشهد
- ژیان پور، مهدی، تاجی، زهرا، جلالی، مینا، خادم‌الفرقایی، مهوش (۱۳۹۵)، زنان در شهر از چه نگراند؟ مطالعه جایگاه و معنای امنیت زنان در کیفیت زندگی شهری در شهر اصفهان، همایش بین‌المللی زنان و زندگی شهری، تهران، شهرداری تهران.
- سالاری پور، علی اکبر، بابایی، محمد، رفیع زاده ملک‌شاه، المیرا (۱۳۹۶)، ارزیابی تأثیر معیارهای محیطی بر امنیت محلات شهری (مطالعه موردی: محله زرچوب شهر رشت)، پژوهش و برنامه‌ریزی شهری،
- سلطانی، لیلا، بیک محمدی، حسن، حیدری، سمیه (۱۳۹۵)، تحلیل فضایی احساس امنیت در محلات مختلف شهری (مورد مطالعه: شهر قدس)، پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، دوره ۵، شماره ۳، صفحات ۱۰۴-۸۵.
- شبانی، محمد، ملکی نیا، مهران، احتشام، سعیده (۱۳۹۳)، بررسی شاخص‌های امنیت کالبدی به منظور حضورپذیری زنان در فضای شهری (نمونه موردی: بلوار سجاد مشهد)، ششمین کنفرانس ملی برنامه‌ریزی و مدیریت شهری با تأکید بر مؤلفه‌های شهر اسلامی، مشهد، شورای اسلامی شهر مشهد.
- شربتیان، محمدحسن (۱۳۹۳)، سنجش ابعاد اجتماعی و روانی احساس امنیت زنان کلانشهر مشهد و عوامل مؤثر بر آن، زن و مطالعات خانواده، سال ششم، شماره ۲۳، صفحات ۱۰۰-۷۹.
- صفائی پور، مسعود، پیری، فاطمه، امانپور، سعید، شجاعیان، علی (۱۳۹۵)، بررسی احساس امنیت زنان در پارک‌های شهری با تأکید بر شاخص‌های محیطی (کالبدی) و اجتماعی (نمونه موردی: شهر ایلام)، مجله پلیس زن، پاییز و زمستان ۱۳۹۴ - شماره ۲۳، صفحات ۲۹-۵.
- فروغ زاده، سیمین، شریعتی مزینانی، سعید (۱۳۹۴)، بررسی احساس امنیت زنان در فضاهای عمومی شهر مشهد، فصلنامه انتظام اجتماعی، سال هفتم، شماره دوم، صفحات ۳۲-۱.
- قدرتی، شفیعه، روشندل، تکتیم (۱۳۹۵)، سکونتگاه‌های شهری و امنیت زنان در فضای عمومی (مطالعه موردی: شهر سبزوار)، مطالعات جغرافیایی مناطق خشک، دوره ششم، شماره ۲۴، صفحات ۸۵-۶۸.
- کاهه، احمد (۱۳۸۴). مجموعه مقالات و سخنرانی‌های همایش امنیت اجتماعی، جلد یک، تهران: انتشارات گلیونه.
- گلی، علی (۱۳۹۰)، زنان و امنیت در فضاهای عمومی شهری (مطالعه موردی: پارک آزادی شیراز)، جامعه‌شناسی تاریخی، دوره سوم، شماره ۲، صفحات ۱۶۵-۱۴۳.
- گلی، علی، قاسم زاده، بهنام، فتح‌بقالی، عاطفه، رمضان مقدم، یاسمن (۱۳۹۴)، عوامل مؤثر در احساس امنیت اجتماعی زنان در فضاهای عمومی شهری (مطالعه موردی: پارک اتل گلی تبریز)، فصلنامه شورای فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده، سال هجدهم، شماره ۶۹، صفحات ۱۳۶-۹۷.
- مالدار محمدحسن زاده مشهدی، محدثه (۱۳۹۴)، گونه‌شناسی بزه‌دیدگی زنان مهاجر افغان در مشهد، پایان‌نامه جهت اخذ مدرک کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد.
- مصدق عنبران، شکوفه (۱۳۹۳)، گونه‌شناسی مزاحمت بانوان و سیاست جنایی ایران در قبال آن، پایان‌نامه جهت اخذ مدرک کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد.

- Dias Lay, M Cristina, Antônio R, Virginia Dreux, Débora B, (2007). Urban Security and Spatial Behavior: syntactic and perceptual analysis of the central area of orto Alegre. 6th International Space Syntax Symposium, İstanbul.

- Moran, J. 2005. Reading the everyday. London: Routledge.

- Brenda, S. A. Yeoh & Yeow Pei Lin. «Where women fear to tread: Images of danger and the effects of fear of crime in Singapore». Geo-Journal. Vol. 43. No. 3, (1997).

-linch (1993), Translator: M.mozayyani, city shows, sixth edition, University of Tehran (1993)

Assessing the Security of Women in Public Spaces of Mashhad
Metropolis (A Case of Sajjad Neighborhood)

Dr. Akbar Heydari Tashe Kaboud

Assistant Professor of Geography and Urban Planning,

Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran

Email:(Heydariakbar@um.ac.ir)

Mehrnoosh Kamel Far

Student Master of Geography

and Urban Planning, Ferdowsi

University of Mashhad,

Mashhad, Iran

Email:(Mehrnoosh.kamelfar@um.ac.ir)

Abstract

Security is one of the necessities of human life which it has the most amount of time and money has spent on it in the different societies during the history. Security is a sensible and objective concept, but security feeling is a conceptual and not a sensible subject. Participating of citizens caused that security, moreover of its physical state, obtains diverse social, economic, cultural and political aspects. By extending of cities, different types of crimes occur, and with complexing of technology and social labor division result in moderate weakening and blemishing of security feeling and comfort of citizens too. Women as a huge human resource of each society, have an effective role in forwarding and exaltation of social goals. But achievement of this importance in each society needs security in all of its dimensions. social life of women in case of their social situations in each society and various reasons, and occurs, their physiological features depends on their security feeling firmly. This research is applied as the point of view of goal has been analytical-explaining method. Data has been accumulated with documentation and fielding methods for women. Who lived in Sajjad area of Mashhad city. The result indicates that in stealing and purse snatchers, the average is 2.65, in home robberies 2.95, in car accidents 2.40, and in organization authority is 2.80. Moreover, the analyses of T-Test shoes that there is no meaning full difference in overage of research aspects.

Key Words: women`s security, Insecurity, Public spaces, Mashhad city